

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-155

14.2.2025

Fremtind Forsikring AS

Rettshjelp

Tvist om inndrivelse av pengelån — unntak for erverv?

Sikrede anmodet 1.12.23 om rettshjelp i forbindelse med en tvist om inndrivelse av et pengelån. Sikrede opplyste at kravet utgjorde kr 436 115,07, inkl. hovedstol på kr 380 000 og forsinkelsesrenter. Foretaket mottok senere et gjeldsbrev signert av T, som viste at lånebeløpet var kr 350 000 med tillegg av omkostninger på kr 30 000. Foretaket avsto dekning 16.2.24 med henvisning til unntaket i vilkårene for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Foretaket anførte at lånet ble gitt med formål om å tjene penger. Sikrede var uenig og hevdet lånevirkksomhet ikke var en del av hans yrke eller erverv, og at det kun dreide seg om private midler lånt ut til bekjente som trengte økonomisk hjelp. Foretaket bemerket på sin side at sikrede var revisor, at det var tale om flere lån, betydelige summer med kort betalingsfrist og med gebyr betydelig høyere enn det en finansinstitusjon normalt ville krevd, noe som tilsa et ønske om økonomisk profitt. Nemnda kom til at unntaket for "erverv" kom til anvendelse, og viste til at lånevirkksomheten her måtte anses for å ha et visst profesjonelt preg.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for utgifter til rettshjelp for tvist knyttet til inndrivelse av pengelån.

Sikredes rettshjelpsforsikring omfatter nødvendige og rimelig utgifter til rettshjelp når sikrede er part i tvist, jf. pkt. 4.1, men har unntak for "Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv", jf. pkt. 4.2.

Sikrede anmodet 1.12.23 om rettshjelp for tvist knyttet til inndrivelse av pengelån fra T. Vedlagt anmodningen fulgte et brev av 20.9.23 til T. hvor det var opplyst at kravet utgjorde kr 436 115,07, herunder hovedstol på kr 380 000 og forsinkelsesrenter på kr 56 115,07 for perioden 1.4.22–20.9.23.

Foretaket mottok senere gjeldsbrevet signert av T 10.3.22. Dette viste at lånebeløpet var på kr 350 000 (hovedstol), at de resterende kr 30 000 utgjorde "Omkostninger", at totalbeløpet på kr 380 000 skulle betales i sin helhet 30.3.22, samt at det ville påløpe renter iht. forsinkelsesrenteloven dersom dette beløpet ikke ble betalt ved forfall.

Foretaket avsto 16.2.24 dekning med henvisning til unntaket i pkt. 4.2 for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Foretaket påpekte at "Med erverv menes

virksomhet der man har som hensikt å tjene penger". Det la til grunn at det var gitt flere lån, og at bakgrunnen for utlånene var å tjene penger sett hen til at det var satt en betydelig rente på utlånene, det økonomiske omfanget/lånenes størrelse og antallet.

Sikrede krever dekning for rettshjelp for tvisten om inndrivelse av pengelån fra T.

Lånevirksomhet er ikke en del av hans yrke eller erverv, og han har det heller ikke som en sekundærinntekt. Han har lånt ut private midler i løpet av et års tid til tre bekjente. Disse oppsøkte ham for økonomisk hjelp, og ikke omvendt. Totalt var det økonomiske omfanget noen hundre tusen kroner. Da det oppsto problemer med tilbakebetalingen av lånene, fikk han innvilget rettshjelp for den første tvisten som ble meldt inn, men den neste tvisten, som denne klagen omhandler, ble avslått. Sikrede hevder det ville vært mange flere lån over en kortere tidsperiode om det hadde vært snakk om yrke eller erverv. Han påpeker at det forhold at han ikke hadde lånt ut pengene gratis, og at han og T ble enige om en godtgjørelse som oversteg normal rente i en finansinstitusjon, ikke er ensbetydende med at tvisten har sammenheng med yrke eller erverv. Sikrede og T ble venner via en felles bekjent, og T tok kontakt fordi han trengte et kortsiktig lån frem til han fikk solgt en leilighet han eide. Godtgjørelsen de ble enige om gjenspeilte T sin nytte av å låne pengene. T hadde ikke tid eller mulighet til å gå veien om en finansinstitusjon og var derfor villig til å betale litt ekstra for det kortsiktige lånet han trengte. Sikrede viser til at det i FinKN 2019-954 ble lagt til grunn at ikke enhver virksomhet for å tjene penger kunne betegnes som erverv og påpeker at det i dette tilfellet ikke engang er snakk om en virksomhet, slik at man er langt unna terskelen for "yrke og erverv".

Foretaket avviser ansvar og anfører at unntaket i pkt. 4.2 for tvist som har sammenheng med "yrke eller erverv" kommer til anvendelse. Det er tale om flere lån, betydelige summer med kort betalingsfrist og med gebyr som tilsvarer nesten 10 % av lånesummen. Dette er betydelig høyere enn det en finansinstitusjon normalt ville krevd, og kan derfor ikke kun anses som lån gitt for å hjelpe venner og bekjente. Gebyrenes størrelse tilsier et ønske om profitt, og krav om morarenter ved manglende betaling er heller ikke typisk om man ønsker å hjelpe noen som har det vanskelig økonomisk. Det er krevd mange titalls tusen i forsinkelsesrenter, og også forsinkelsesrenter på omkostningene på kr 30 000. Foretaket viser til at sikrede er revisor med særlig kunnskap og erfaring rundt økonomi, at det er lånt ut betydelige summer med betydelig økonomisk avkastning, og at det er tale om flere lån. Foretaket anser det som usannsynlig at lån med så høye omkostninger, renter og store summer er gitt bekjente for å være hjelpsom, og at unntaket for yrke eller erverv kommer til anvendelse. Foretaket mener dette er i tråd med nemndas avgjørelse i FinKN 2019-954.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på rettshjelp for tvist knyttet til inndrivelse av pengelån.

Sikredes rettshjelpsforsikring har unntak for "Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv".

Tvisten dreier seg om inndrivelse av lån. Sikrede er revisor og driver ikke utlånsvirksomhet som yrke. Spørsmålet er derfor om dette er "erverv". Begrepet "erverv" betyr virksomhet for å tjene penger. Ut fra ordlyden er utlån av penger mot et gebyr på ca. 10 %, og rente omfattet fordi gebyr/rente er inntekter av utlånet. Det er imidlertid i nemndspraksis og rettspraksis lagt til

grunn at ikke enhver virksomhet for å tjene penger kan betegnes som erverv i forhold til rettshjelpvilkårene, og at virksomheten må ha et visst profesjonelt preg. Kravet til profesjonell karakter beror på en konkret helhetsvurdering hvor relevante momenter blant annet er virksomhetens omfang, størrelsen på den økonomiske avkastningen, den skattemessige behandling av inntekten, sikredes aktivitet og om virksomheten krever særlig kunnskap eller erfaring, jf. bl.a. FinKN 2019-954 og FKN 2010-167.

Foretaket anmodet i sitt klagesvar av 22.7.24 sikrede om dokumentasjon for lånene han har ytt, herunder gjeldsbrev og annen relevant dokumentasjon for lånene og omstendighetene rundt disse. Sikrede forklarte at det dreier seg om sporadiske lån gitt bekjente som har spurt om det, men ga tross foretakets anmodning ikke nærmere opplysninger og dokumentasjon om andre lån enn det som er gitt til T. Sikrede opplyste i klagen at det totale økonomiske omfanget for de tre lånene som ble gitt ulike personer i løpet av et års tid var noen hundre tusen kroner. I kommentar til sekretariatets vurdering av saken forklarte sikrede derimot at det dreier seg om tre lån på hhv. kr 89 000, kr 350 000 og kr 300 000, totalt kr 739 000.

Lånet som ligger til grunn for denne søknaden om rettshjelp utgjør kr 350 000. Lånet ble gitt T 10.3.22 og skulle tilbakebetales 30.3.22, dvs. innen 20 dager, sammen med et gebyr på kr 30 000. Det totale beløpet på kr 380 000 var underlagt renter iht. forsinkelsesrenteloven om ikke beløpet ble betalt innen forfall.

Sikrede anfører at det dreier seg om vennetjenester. En "tjeneste" betyr at man gjør noe uten å få en tilsvarende ytelse tilbake. Det er uklart hvor store samlede inntekter sikrede kunne oppnå gjennom de tre lånene, men ut fra størrelsen på gebyret er det ikke naturlig å karakterisere dette lånet for en "vennetjeneste". Det høye gebyret og den korte betalingsfristen taler for at sikredes hensikt var å tjene penger, siden han har krevd høyere rente enn hva finansinstitusjoner normalt krever. Det er heller ikke opplyst at det er noen relasjon mellom sikrede og T.

Sikrede anfører at unntaket for "yrke og erverv" ikke kan komme til anvendelse fordi det ikke er snakk om noen virksomhet, men kun sporadiske lån fra private midler gitt bekjente som har oppsøkt ham. Lånevirksomhet er ikke en del av hans yrke eller erverv, og heller ikke noe han har som sekundærinntekt. For å karakterisere utlån som yrke eller erverv, må det dreie seg om flere lån over en kortere tidsperiode.

Begrepet "erverv" forutsetter ikke at det dreier seg om en mer omfattende virksomhet eller en sekundærinntekt. Det dreier seg her om flere lån og omfattende beløp med høye gebyrer, kort tilbakebetalingstid og høy rente. Nemnda mener dette samlet sett må betraktes som erverv gjennom lånevirksomhet med et visst profesjonelt preg.

Unntaket for "erverv" kommer etter dette til anvendelse.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).